



SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Published daily by The Szabadsag Printing & Publishing Co.

Founded by: E. T. Kohányi Alapította: Kohányi Tibor

Editor: DR. ANDREW CSERNA.

700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Kanadában egész évre: \$4.00; félre: \$2.00.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for transmission through the mails as Second Class Matter.

Room 603 Tribune Bldg, 154 Nassau St., New York

A NORMÁLIS FELE

TAGADHATATLAN, hogy a mult heten elhatározó lépések történtek abban az irányban, hogy a sztrájkok okozta káoszról kievickéljen a nemzet.

A szénbányászok szakszervezetének vezetői Clevelandből azonnal Philadelphiba utaztak, ahol, a puhaszén bányatulajdonosainak egy része között megegyezés történt.

A vasúti testvériségek vezetői, maguk között már elhatározták, hogy végét vetik a sztrájkjuknak. Ennek következtében tervezett dolgoztak ki, amelyet már a munkások elé is terjesztettek.

A vasúti sztrájk, természetesen, igen sok fordul meg — sokkal több, mint az emberek általában hínék. A vasúti sztrájk következtében eddig már nagyon sok iparág érezte meg az élet nehézségét.

Az építő ipar meglehetősen súlyosan érzi a vasútsztrájkot. Az árak nagyban emelkedtek a vasúti sztrájk miatt. A futóanyagok drágasága, az anyag utáni állandó és szinte kétségbeesett kereslet — mind erősen és természetesen felhívja a figyelmet arra, hogy az építő iparban emelkedjen az árak.

PUSZTULJANAK A KELETIEK

Szigoru Inditvány.

As angol-szász faj kezd megmozogni, sőt megszeretni a keletieket — a japánokat? Ki mondja?

Várjunk csak egy kicsit. Vessünk egy pillantást British Columbiába és a választással nem maradtunk adósok.

Egy rövid hír arról számol be, hogy British Columbia kormányja mindent elkövet annak érdekében, hogy az ebben a provinciában levő összes papírgyárakból — amelyek az amerikai újságipar legnagyobb részét gyártják — kiűljék a keleti munkásokat.

Ebben az irányban vagy ezer keleti származású ember van alkalmazva, legnagyobb részben japánok. A helyzetre nagyon jellemző, hogy a napokban minden egyes papírgyár igazgatója levelet kapott A. M. Manson, főügyesétől, amelyben arra kéri őket, hassanak oda, hogy minden keleti származású embert — főleg a japánokat — minél hamarabb elküldjék a vállalatból.

Mert — mondja a főügyész — ez az angol-szász faj érdeke! Ez erre az érdekre a gyárosoknak feltétlenül figyelemmel kell lenniük! "Meg vagyok gyűlölvé, írja a levelemben a főügyész, hogy ezeket a keletieket el lehet küldeni és másokkal lehet őket pótolni.

Nem mondom: a keleti emberek hajlandók sokkal olcsóbb munkáért melletni dolgozni, mint a fehérek. De egyet önként nem szabad elfelejtenie: az ön iparág olyan, amely ennek a tartománynak az előhaladását biztosítja és így az ön iparág nemzeti érdeke. Ennek az érdeke az előmozdításának pedig előrangú szerepe játszik az, hogy a fehér emberek, lehetőleg angol-szász emberek foglalják el azt a munkakört, amelyet most a keletiek foglalnak el.

En az hiszem, abszolút méltányos és egészséges, hogy a fehér emberek alkalmazza, még annak az árán is, hogy esetleg a profitnak egy részét rá kell mondani azért, mert a sárgák helyét fehérek foglalják el.

Nem tagadhatsz el: a sárgák beözönlése nemzeti veszedelem jelent. Még pedig olyan veszedelem, amelylyel okvetlenül számolni kell. Ez a veszedelem közlebről tekintve ennél jelent: a sárgák elönte csak beszűkítettek ebbe a tartományba. Ma a valóság az, hogy a sárgák beözönltek!

Előtte csak a halálozók között helyeződtek el. Halálozattak — amíg előözönltek az iparágat. Itt, persze, nem akartak megmaradni, nem is maradhattak — áttértek a fa megművelési iparjára. Előtte itt is csak szörványának jelentek, amíg el nem özőnltek az itt.

NÉPMŰVELŐDÉS

A "SZABADSÁG" részére írta: ALEXANDER BERNÁT

IV.

Apponyi Albert és a szabad oktatás. — Az Országos Szabad Oktatási Tanács. — A vidék. — A falu. — Gödöllő példája. — A nyaralók padjai. — Hogyan kell a földművesek férközni. — Balzac regénye. — A falu orvosa. — világháboru véget vetett az egész szabadoktatásnak. — A magyar kultúra jövője.

APPONYI ALBERTNEK volt érzelme a műveltség kérdései iránt és minisztersége alatt nagy értekezletet hívott össze a szabad oktatás ügyének rendezése tárgyában.

Kedve volt az egész ügyet törvény útján szabályozni. Az értekezlet nagyon szívesen vette az ügy szabályozásának tervét, de sokan nem épen törvényt tartottak erre alkalmasnak, mert a törvény túlságosan merev és a szabad tanulást és tanítást szabadoktatási tanácsot alkotott, melynek elegendő anyagi eszközökkel is rendelkezésére bocsátott, hogy az ügyet megindítsa.

Szegény falu! Csak szónokolni tudnak róla, de egyébként nem sokat törődnek vele. Ha nincs jó papja és tekintélyes tanítója, egészen el van hagyatva. Csak egy példát mondok. Gödöllő közel van Budapesthez, azt hiszem nem is falu, hanem mezőváros, van gimnáziuma sőt, nyáron ott lakik a kormányzó, ezer meg ezer pesti uti nyaraló, de a háziok elszűntek padokat állított föl, a jó gödöllői elültették őket a télen, sőt nyáron is. Gödöllő portékák és egyébként is fészkek; hogy azelőtt a király és a királyné ott nyaralt néha, éppen sárga nem érintette őket. Ilyen az ilyen magyar falu; hát meg milyen az amolyan! Pedig a gimnáziuma is, úgy mondják, jó iskola. A falu át van engedve a helyi hatalmasságoknak. A Szabadoktatási Tanács felkutatja a falu kulturális emeléseiről. Minden nagyobb faluban gondoskodik akart kulturális igények kielégítéséről, tanításról, de nem iskolaszertű tanításról, hanem olyanról, mely a jobb elemeket magához édesíti és szinte észrevétlenül kulturálisan emeli. Tágítani akarta a magyar földműves látókörét, fölkelteni kulturális dolgok iránt való érdeklődését, arra képesteni, hogy a saját maga érdekeit is jobban értesse és istápolja. Mily paradicsom lehetne a magyar falu, értelmes lakosságával, szorgalmas munkásságával, ha volna nekik, akik szeretettel, odaadással észrevétlenül a kultúra utjára terelnék. Nem bánám, ha eleinte főleg anyagi érdekeiket foglalkoztatná a parasztot, megmutatná neki, hogy nem tanultsággal jobb hasznát veheti földjének, termékeinek, pénzének. Ha aztán látja, hogy a tanítás nem baj, sőt előre viszi az embert, akkor megszeretné magát a tanultságot is, szinte maga magáért. Némi idealizmus hatolna be a faluba, annyi amennyi szükséges, hogy a paraszt is emberibb életet éljen. A tiszta, az egészséges falu csak többet érne, mint a mostani! Igaz, hogy nem lehetne egy baszkodni a művelt faluban, mint most, de hát a baszkodás a fő Balzácnak van egy kis regénye. A falusi orvos, melyben megmutatja, hogy mit tehet egyetlen egy orvos, a regényben a falu orvosa a falu emeléséért. Ilyesmibe begett a Szabadoktatási Tanács előtt, midőn a falu művelésének tervét kidolgozta. Föl is terjesztette tervét a miniszternek, de közben megjött a háború szerencsétlen vége és ki tudja, hol alussza most ez a tervezet, a maga mélyébe a földbe. Folyja-e valaki majd fölírásait belőle?

Pedig kulturális jövője attól függ, hogy lehet-e, igazán, nemcsak üres fecsegéssel, áthidalni azt az irt, amely a műveltség és nem-műveltség közt tárog. A kultúra olyan, mint a drága palánta, melyet övni és gondozni kell, hogy el ne fajuljon, el ne eszeveszedjék, ki ne vesszen. Addig meg a nép nagy tömegei idegenül nézik a kultúrát, szerethetik-e, meg fogják-e védeni, megmenteni a vesz idején? Nézzük csak Orszorzáság sorsát. El hagyta veszni kulturális intézményeit, maga rombolta le őket, értelmelenségéből, vak fanatizmus hatása alatt. A falu fennállt ezer év óta és voltaképp alig változott. Megáll, megéli a saját nehézségeit, erényeit fogva. Nem halad és nem is fejlődik vissza. De csak addig, míg nincsen baj. Ha nagy szűrészt jó, akkor vége. A városi lakosság nincsen rendszeresen kiművelve, de magától művelődik. Persze most ilyenekről nem lehet beszélni. Az embereknek most első gondjuk, hogy éhen ne vesszenek. De ez a világ el fog mulni és ahol lehet és amily módon lehet, már most is hozzá kell látni a fennálló nagy műveltségi különbségek kiegyenlítéséhez. A szervezett munkásság mennyit ér el, nemcsak az ösztönzés által, hanem mert folyton tanul! Mily kitűnő szónokok vannak és szükség esetén jó miniszterek is kerülnek ki belőlük. Tanulnak és észszerűsítanak. A paraszt se nem tanul, se össze nem tart; a polgárság tanul valamit, de épenággal nem tart össze. Sokan még ma is azt hiszik, hogy jobb a tömegeket tudatlanságukban megtartani, akkor könnyebb elbánni velük. Mekkora tévedés! A tudatlan tömeg kész prédája minden demagógiának, és senki sem biztos, hogy holnap, más demagógok hatása alatt nem fog-e ellene fordulni. Csak a művelődött tömegekben lehet bizodalunk.

Magyarországra és Csehszlovákiába 50 centért sűrgőnyileg küldünk minden 1000 koronán felüli kerek összeget. Magyarországon, Jugoszláviában és Ausztriában készpénzdíjakat is kifizettünk. Az átutalásdíj 5 dollár minden 100 dollár után. Sűrgőny dollárkifizetés Magyarországra külön 2 dollár, más országokba 4 dollár.

Magyarországra és Csehszlovákiába 50 centért sűrgőnyileg küldünk minden 1000 koronán felüli kerek összeget. Magyarországon, Jugoszláviában és Ausztriában készpénzdíjakat is kifizettünk. Az átutalásdíj 5 dollár minden 100 dollár után. Sűrgőny dollárkifizetés Magyarországra külön 2 dollár, más országokba 4 dollár.

KISS EMIL BANKHÁZA 133 SECOND AVENUE, NEW YORK, N. Y. A M. Kir. Államvasutak... A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank... Készpénz... HAJÓJEGYEK — BETÉTEK.

A BÖRLESZK UJ HAJNALA

Az alsó East Side.

A börlészk — tényleg, egészen elfelejtette az ember. Boldog és tudatlan idejű amerikai időkben virágzott leginkább a speciális amerikai színház műfaj, az ő komédiáival és kórta lényával. Aztán valahogy kiestett az életünkől, más irányú érdeklődések kitolták az életünkől a börlészk az itágu zenekarral és az összefüggéslen méstével.

Most újra jelentkeznek: a lapok, amelyek még a szivükön viselik az amerikai tradíciókat, jogátva emlékeznek meg róla: mennyeire a multt kezd vlnni e színház szórakozás. Igen, most újra színpadra jut a fűstös színház és erre gondolunk: milyen furcsa, mikor a mi életünk elkanyarodott mellőle, ugytlázik Amerika is elpártolt tőle. S most jó lenne találkozni. Jó lenne találkozni azaz az érzelmei, ami évekkel ezelőtt elfogta az embert, jó volna találkozni megint az ifjusággal, a gondolatnaggyal, jó volna megint tisztelettel cigarettát venni a sarki drog sztrában, hogy az ember ellássa magát az egész esti életre. Meginni a barban két pohár sört és bevonnulni az első sorba — az első helyre egészen a közepéig! Mert akkoriban még nem emelkedtek a szíriai magaslatoak az árak és a háborus add intézményét sem ismertük.

A fűgőnyös hirdetések: a környék boltosának hirdetései, szuszerek, rövidaru kereskedők, egy jogorvos, aki öt dollárért új szűppadást csinál uraságának. Már meglehetősen fűst terjeng a padok fölött, de új gyűfák verkeznek, néhol ingujjra verkeznek ifjú emberek és újak érkeznek, néhol legények kis villanylámpával a kezükben a helyükre vezetik őket.

Aztán: zene. A föntemittét itágu zenekar, egy hegedűs áll, a hegedűje mozgásával dírigál, mellette egy másik hegedűs, egy zongorista, egy nagy bűgös és a zenekar legfontosabb embere: a dobos, akinek mintha husz kéze lenne, egyszerre képes játszani a nagydobon, a kisdobon, a cintányéron, a trianglon, közben kis fadarabok kopog a dobverőre, általában ő adja meg a ragatime zamatot az egész produkciónak, — belevágo a nagydobba, ha a vastag vice poénja elcsatant a szinpadon, vagy esetleg egy pofon csattan el.

Milyen újak és kedvesek voltak akkor még — de kimultak, ugytlázik, mert a népek megunták őket — az új ritmikus a tulipirostra feszített arcvál, a rongyos nadruzával, a német az akcentuozás beszédével és a barack orrvál, meg a zsidó a fekete körszállal és merev tődvál — ezek a fűtőpuska a börlészk komédiájának és jót voltak annak a börlészknek, amely ezeket nem szerepeltette — milyen újak és kedvesek voltak a kórus hőlyege, lenge öltözöttekben s a női főszereplőt általában, a vad szubrit, akin minden izom mozogni látszott s a komoly koloratúra, aki néha megdöbbenően vastagon énekel, mint egy férfi.

Milyen drága, édes mulatság volt: látás felrakni a zenekar párkányára, amerikai-munka lenni, ingujjban ülni, pőfékeli, mozogni a nőtárra és kacérkodni a lényákkal, a kik egyáltalán nem gondoltak, hova néznek.

"Hová lett a tavalyi hó?" kérdezte Francois Villon. Hová lett a börlészk — azt olvassuk: nagyon megfogynak a börlészk színházak száma, az emberek már nem pártolják az a legkönnyebb muszáj. Savanyúbbak lettünk, öregedebbek — mi a bajunk, kéremezzen?

Hissen minden a régi — nem? A nap gyönyörűen süt és este kigyűlladnak a lámpák és az emberek az öröm felé sietnek. S a börlészkben ma is ugyanazok szerepelnek és ugyanazokat a vicceket monadják! Es unottan meggyünk el a színház előtt és eszünk gádba se jut első hevíteink színtetere vissza térni.

Nem jól van ez így. Visza kellene megint menni a börlészkbe, megint úgy kellene nevetni tele szájjal, önfeláldan és boldogan, mint — akkor. Mert lám: nálunk nélkül elorvadt és nemsokára talán csak az emléke marad meg e műfajnak, amely a new yorki alsó East oldalról indult el diadalmas körúttára, frissen, pirosan, jókedvűen. Ezt is olvassuk: New York.

PÉNZKÜLDÉS HAJÓJEGYEK KÖZJEGYZŐI ÜGYEK BANKBETÉTEK American Union Bank Nemeth János ELNOK Fouzlet 10 East 22 St. Fiok 1597 Second Ave. New York City.

ban most erős kísérleteket csinálnak, hogy új életre támaszszak. Bár sikerülne! De más lenne minden. (L. I.) BULGARIÁT BLOKÁDÁLL FENYEGETIK SZOMSZÉDAIL. BELGRAD, aug. 21. — Kereskedelmi blokádot alkalmazzanak Bulgária ellen Görögország, Jugoszlávia és Románia, ha nem tudja ellenőrizni határait s véget nem vet a komitcsák vagy szabadcsapatok betámadásának, miről a három kormány által aláírt közös jegyzékben értesítették a bolgár kormányt.

\$100,000 ÁRA PALINKA KERÜLT ZARLAT ALÁ. NEW ROCHELLE, N. Y., aug. 21. — Százszáz dollárba becsült palinkát vett a rendőrség zár alá éjfélkor az egyik szénátszállító cég rakpartján a tizenöt, egyént letartóztattak. Három truckot s egy motoros csónakot is elkoboztak. A foglyok 600 láda Scotch whislyt akartak tovább szállítani.

LE KELL VAGNI A GAZT AZ ÜRES HÁZHELYEKEN. AKRON, O., aug. 21. — Vagy huszonöt teletulajdonost értesített a rendőrség, hogy a felügyelő rendelkezésre le kell szállítani a gart üres ház helyéikről. Vagy száztizen tulajdonosok figyelmén kívül a város szabályrendeletét s a hét folyamán kötelesek ezt pótolni.

TEHENEK KÖZE AUTÓZOTT S ÉLETÉBE KERÜLT. SCHENECTADY, N. Y., aug. 21. — Chester Gill corinthi lakosnak betört a feje s nyomban meghalt, amikor autójával Saratoga Springs közelében tehenek közé hajtott. Autója megsiklott és felborult. BETÖRTE FEJÉT A HINTA 10 ÉVES LEÁNYKÁNAK. ELYRIA, O., aug. 21. — Murel Berry 10 éves loraini leányka halálán van betört fejével az itteni Memorial kórházban. A vasárnap délután a Cascade parkban akarta tölteni nagymamájával s az egyik lengő hirt alá szaladt, mely fejen talált.

A KATH. JÓLÉTI TANACS FOLYTATJA MŰKÖDÉSÉT. WASHINGTON, aug. 21. — A National Catholic Welfare Council folytatja működését a római szent konsztorium határozata értelmében a Bonzano apostoli delegátushoz érkezett leirat szerint. LÉGIPOSTA JÁRAT LESZ CLEVELAND-DETROIT KÖZT. WASHINGTON, aug. 21. — September 1 és 10 közt bezárólag ideiglenes postai légijáratot létesítenek Cleveland és Detroit közt. Tartama alatt külön felszálló állomást létesítenek Detroitban.

ERTESTITÉS. Tisztelettel értesítjük Fairport Harbor, Paineville és So. Euclidban lakó előfizetőinket, hogy akroni irodánk vezetője e napokban meglátogatta őket, előfizetéseik bekollektálására végett. Munkájában szíves pártfogását kérve, maradtunk üdvözlettel. A Szabadság kiadóváltala. 196-198

SZULÓ, TESTVÉR, ROKON ÉS BARÁT valamennyi innen, Amerikából vár pénzt, anyagi támogatást. ON IS KÜLDJON anyagi, amennyi tartójában áll. SŰRGŐNYILEG VAGY PÓSTAI UTON de mindenkor a legolcsóbban és a legpontosabban utaljuk át a róánk bízott szűszeket. HUSZ ESTENDŐS SZOLGALATUNK feltétlenül megbízhatóságunkat bizonyítja minden tekintetben. — Jéjjön vagy írjon erre a címre: Ruttkay Jenő Bankháza 106 AVENUE B NEW YORK, N. Y. Kész a 7-ik utcában.

Nem hála a... A kongressus delegátum nem... TROTT... A mérsékelt... HOSZK... elmulit... szóják... szoviet... ha megin... a mérsékelt... melyben... orszoknak... pártnak... kongressus... Trotskyt... beszédet... neki a m... háborút... nak. Szoviet... rik, hogy... Trotskya... ingását... hatalmának... A kong... vánaelő... tások közt... nek. Az s... nek határ... következm... Sokolnik... támadó... be európai... latban. L... hitszegés... Azt hang... szövetsé... 3,000,000... csont, O... hette voln... kaját. M... mint az... megismerte... világgal... gyelorszá... g. Ez a h... volt inyér... Oda mor... Trotskya... tették, h... nem a me... talpra o... takták, h... tovább is... tabb és v... az ország... nek a ga... biztosítan... Trotskya... ketek besz... s elítelte... nyilatkoz... kritizálók... méltatlan... Schliapp... zett munk... nyugalmr... gyűlést s... töként sz... a kongress... viet, hogy... tági telhek... tági fellen... ledkeztek... tonai hely... tevérségi... Trotskya... a belső el... ellenzések... sürgette. E... ter felé. A... gazda meg... zsidó halt... hánynak v... állása. Trotskya... választ, h... zsidót, s... és izraelitá... munisták... kongressus... vben volt... Trotskya... dott rendes... Zinovieff... tett, hogy... ban támad... háiba. A... gyűlést tar... randumot... va az orsz... re. Követe... szocialisták... megváltozta... nem komm... kal valój... Trotskya... ellenzik ezt... gatni fogt... Internaciot... A mérsék... állítanak a... kon a tulz... kérti elme... rata elemek... vikek és a... tását is. V... közt olyano... kenyértörés... viet látják... viet körmá... kell, erősz... tá teszi a... onak a ko... szűszekadás... ménye. A párt ko... berben ül... tudban. A...



# MAGYAROK AMERIKÁBAN

## BUCSUT MONDOTT. BALTAZÁR PÜSPÖK

Bucsut mond az amerikai-magyaroknak dr. Baltazar Demó, Debrecen népszerű püspöke. Befejtette amerikai körútját és úgy érte, hogy néhány szót kell intéznie mindaszkokhoz, akik ősszel segítségére szeltek emberbaráti, jótékony munkájában.

Az amerikai-magyarok remélik, hogy a valóban nemes célra jutottak, a szülőháza felépítésének célját fogják szorgalmazni és elősegítik majd azt, hogy a tanulás és a komoly munka terén lépjen a szülőháza nem csak ifjúsága, hanem a ma embere is.

Baltazar püspök bucsu szavai a következők:

### AMERIKA KÖZÖNSÉGEHEZ. Dr. Baltazar Demó püspök bucsuszóvata.

Amerikai utamat befejeztem. A végállomásnál hálát buzog a lelkem Isten iránt, aki adott erőt kibírni a nagy fáradságot és adott utat ahhoz, hogy a 35 emberek szívéhez eljuthassak. De hálával telik meg a felém azok iránt is, akik megértve az általam hirdetett igazságokat, szeretettel vettek körül és segítettek áldozatukkal és megmenteni az általam képviselt kulturális és humanitárius intézményeket.

Az Amerikában töltött időmnek és apostolkodásomnak erkölcsi sikere sokkal nagyobb az anyagiánál. De ez az erkölcsi siker becsesebb is, mert a lélek is feltehetően a testnek. Soha nem, muló hálával tartozom Harding elnök és a kormány iránt, akik irántam tanúsított előzékenységükkel megmentették, hogy a felvilágosodottságunk, szabadságunk, emberszeretetünk, liberálisizmusunk és demokráciánk az a világ-nézete, amelyet én hirdettem, hirdetek, szolgálom és szolgálók. Amerika nagy népe előtt sympatiákkal és az én miszióimnak nagy erkölcsi erőt adott. Meghálálhatatlan erkölcsi segítségük volt az általam meglatogatott városok polgármesterei, élükön a világ legnagyobb és leghatalmasabb városának, New Yorknak nagylelkű polgármesterével Hyland-urral. Azután a városok nem magyar és magyar polgársága, a keresztény és nem keresztény felekezetek, a testületek, egyesületek, intézmények, gránák, egyes emberek, akik kölcsönös bizalmunkat és bizalmunkat, akik hálával teltek a felől, hogy a szeretetnek az a világ vallása, amely az életet irányozza és irányozza, nem hárít, hanem a lelkekben élő szent vért és alkotó valóság.

Voltak, akik ellenséges indulattal kísérték amerikai utamat. Nem nehezteltek rájuk. Vagy a város, vagy a "fekete", vagy a bolsevik, vagy a reakcionárius szűkösség által félrevezetett tényleg érzek. Tőlük nem is várhattam mást, mint ellenséges indulatot. Majd megvilágosított és felmelegített őket is a szeretet. Nagy Istene, akiknek én szolgálom élettel és hálával. Sok-falat kényerrel kivitték haragos agitációikkal a szegény tanulókat, özevegtek és árva szájából. Azért én imádkozom értük, ha ők engem átkoznak is.

Az anyagi eredmény a mai napig Tizennyolcezer 500 dollár. Tehát ez az összeg messze elmarad attól, amit reméltem és attól, amit a debreceni Kollégiumnak és társintézményeknek fenmaradását biztosítani. Mely hálával köszönöm ezt is. Az adósságokat ki lehet belőle fizetni és már ez is sokat jelent. Nagy szomorúsággal és kétségbeeséssel tekintem azonban a jövőre, ha nem jönnének be az összegűjtött, de eddig be nem szolgáltatott összegek és ha nem építhetnek bizonyos reménységgel azokra a szép ígéretekre, amelyeknek a birtokában vagyok. Az addig befolyt összeg jóformán kis emberek nagy és nagy emberek kis adományából jött össze. Az egyensúlyt bizonyára helyre állítja a jövő. A nagy vagyon emberéhez a nyári szezión miatti nem érkezhetett még el a szegény Kollégiumnak, a debreceni Kollégiumnak adományait nem teljesítette még az adósságait nem fizette meg az előjáróság. A gyűlteket tagjainak szemeiben öröm könnyek csillogtak, mikor a hosszú némaság után újra felzúdulhatott a szép templomban a buzgó egyházi ének. Az ünnepélyes istentiszteleten Kalassay Sándor esperes, Tóth Sándor clevelandi lelkes, theol. tanár, Vasváry Ödön pittsburghi és Horváth Sámuel homestead-i lelkesek vettek részt.

Amerikai utam kezdetén tett nyilatkozataimban kijelentettem, hogy ha az adósságok kifizetésére szükséges összeget felül is tudok gyűjteni, akkor a legalább \$500.00-os adományokból örök alapítványokat fogunk létesíteni. A begyűlt összegből annak kis részét fordítottam már alapítványokra alig telik. Majd rövid idő múlva elszámoltunk nyilat, hogy mit fordítottunk oda, ha az adósságok törlesztésére és hogy azon felül mi maradt. Nekem nagyon fájt az az, ha az a tenger sok fáradság és küzdelem, amellyel a mostanig befolyt összeget össze tudtuk gyűjteni, nyomtalanul lenne bedobva a nagy adósság törlesztésének felelősen sirjába. Szeretném, ha örök példaként emléke maradt volna az én sok verejték hullatásomnak és az eddigi adakozások jószágának. Ezért tehát a Kollégium aranykönyvébe feljegyeztem külön-cím és összeg szerint az adományokat. A kisebbeket csoportosítva és kérem az adományozókat, hogy addig is, míg szívük indíttassa és anyagi helyzetük jósága folytán a most adósságba fizetendő összeget újra helyre pótolhatják. Lehetnek kegyesek a kípótlanó összeg évi kamatait a Kollégium pénztárába beszállgatni. Mert különben a szegény tanulókat, árvaakat és özevegőket újra csak nem tudjuk segíteni. Egy példával világosítottam ezt meg. X egyház adott \$500-t. Ebből most adósság fizetésére kell fordítani \$400-t. Mig ezt a \$400-t helyre nem pótolja, évente kegyes lesz a 6%-os kamatot, \$24-t beszállgatni. Ha részletként, fizeti a tőkét, akkor a kamatot csak a még helyre nem pótol maradvány után számítják és fizeti. Így csekély erőfeszítés és áldozat mellett, meg lesz a mostani amerikai ut áldott emléke a szegények boldog öröme örökítve.

Mivel pedig sem a szezión, sem a munkaviszonyok nem voltak kedvezőek a mostani utamra, s mivel igen sok helyre, ahova hívtak, nem tudtam elmenni, 1924. őszén Isten engedelmével újra eljövök Amerikába, mert engem szellemi örök anyámnak, a debreceni Kollégiumnak és lelki testvéreimnek, a szegényeknek, árva-knak és özevegőknek a sorsára egy sem hagy nyugodni. Nekem az élet sem drága, csak hogy elvezhessem azt, amit reám bízott a szeretet Istene.

Szeretném egyes felekezeteknek, testületeknek, és egyeseknek a nevét felsorolni, akik esodálatos jóságokkal reá szolgáltak, hogy megkülönböztetett hálám nyilvánosan is illesse őket, de az ilyen felsorolás soha sem lehetne teljes s megnyugtatóan igazságos, azért el is hagyom. Az erkölcsi és anyagi segítők egész sorát összefoglalom tehát Amerika nagy népének gyűjtőnév alá és ezt a nagy népet hálával köszöntöm és az Isten oltalmába ajánlom.

New York, 1924. augusztus 21.

Dr. Baltazar Demó, püspök.

### HÁLAADÓ ISTENTISZTELET

McKEESPORT, Pa. — A Court-zsúria alól feloldott mekeesporti templom ajtóitán ünnepélyes és hálaadó istentisztelet keretében aug. 17-én nyitotta meg az előjáróság. A gyűlteket tagjainak szemeiben öröm könnyek csillogtak, mikor a hosszú némaság után újra felzúdulhatott a szép templomban a buzgó egyházi ének. Az ünnepélyes istentiszteleten Kalassay Sándor esperes, Tóth Sándor clevelandi lelkes, theol. tanár, Vasváry Ödön pittsburghi és Horváth Sámuel homestead-i lelkesek vettek részt.

## Magyar család közbotránya a bíróság előtt

Morvay Zoltán volt detroit-lakos botránnyal szembeni kalandja a Medve család lányával.

### 1000 DOLLAR BAIL ALATT.

Hazatoloncolták feleségét és sógoranját is San Francisco-ból.

LOS ANGELES, Cal.—A los angelesi Evening Herald foglalkozik részletesen a valóban megdöbbentő botránnyal, mely szerint Forber békebíró elő korult egy Morvay Zoltán nevű autómobiljavító és szobafestő előzetes kihallgatást végezt. A kihallgatást az tette feltűnő, hogy Medve Emma 15 éves lányka, aki miatt Morvaynak meggyűlölt a törvénytelen a baka mert őt állítólag "ellopta", Medve Emma a vádlott Morvaynak a pártját fogta, s inkább a saját szülei ellen vallott és azt állította, hogy a saját elhatározásából hagyta el a szülői házat, miután azt tűrhettelessé tették a számára.

E. D. Orme alügyész keresetkérési alatt azonban olyan elmentmondásokba keveredett az Emmácska, hogy az ügyés indítványára Forber bíró ártette az ügyet a büntető törvényekhez, Morvay Zoltánt pedig 1000 dollár bail alá helyezte.

A botránnyal ügy kiinduló pontja Detroit, Mich., ahol Morvay tavaly megismerkedett az egyik Medve fiúval, aki elvitte és bemutatta családjának. A fiatallembert szivesen fogadták, s azonnal mindennapos látogatást kezdett a családban. Amikor aztán a Medve család, a mult tessel elhatározta, hogy Californiában próbál szerencsét, s autómobilni teszik meg az utat, Morvay Zoltán megkérte Medveket, hogy vigyék el őt is magukkal.

Ebből belement a Medve család, noha csak hét ülőhely volt a gépkocsiában, s ők nyolcan voltak.

A hosszú utam természetesen mind bizalmasabb lett az ismeretség, úgy hogy mire Californiába érkeztek, Morvay már annyira beleszeretett a legidősebb Medve lányba, a 23 éves Margitha, hogy feleségül kérte. Medveéknek azonban nem tetszett a kérés és hallani sem akartak a házasságról. De a fiatalok ragaszkodtak elhatározásukhoz, kivették a házassági engedélyt és egybekeltek.

Morvay Zoltán azután autójátó műhelyt nyitott s a fiatal pár a város északnyugati részén egy kisebb házban rakott magának fészket, mely csakhamar meg egy lakót kapott, a kis Emma költözött hozzájuk. Beigazolást nyert azonban, hogy Morvay viszonyt kezdett a kis sógoránnyal.

Az autójavító műhely egyik alkalmazottja vallotta, hogy Emma az ő föllehallatára könyörgött Morvaynak, hogy vigye őt vissza a szüleihez, de Morvay ezt nem teljesítette, e helyett december 10-én a Morvay házaspár és a kisfiány elmentek Los Angelesből, teljesen nyomtalanul.

A Medve család szadát fűhöz-fához, s hónapokig tartó hosszú kutatás után, melyben a katolikus jótékonyági egyesület és a hatóságok közeg egyaránt résztvettek, a Morvay házaspárt és Medve Emmát San Francisco legszegényebb negyedében, egy rozoga házikóban lettek meg. Mindhármukat letartóztatták és Los Angelesbe szállították őket.

## VÉGZETES AUTOBALESET DOVERBEN

Loraini magyarok hajtottak Doverben át a clevelandi baseball versenyre.

AZ AUTÓ TÖNKREMENT. Cservina János szörnyet halt, három utasa megszebesült.

LORAIN, O. — A halálos autószerencsétlenség Dover közelében a North Ridge és Basset roadon történt, s a clevelandi baseball játéka siető közismert magyar társaságot érte, hat mérföldnyire Rocky Rivertől nyugatra. Négyen ültek az autóban. Egyikük szörnyet halt, a másik három súlyos sérüléseket szenvedett.

Cservina János, 36 éves, hűsítő italüzlet tulajdonos, vesztette életét, holttestét bevitték Clifford Pease temetőzési intézetbe Dover Centerbe, s melélt A. P. Hammond koronér felvette a látleletet, elszállították Lorainba. Iván Péter sérülése a legveszélyesebb a három sebesült között, s a loraini Szt. József kórház orvosai alig remélik, hogy életben marad.

Elsőnek William Guelker doveri marshal érkezett a szerencsétlenség színhelyére, s az általa megállapított tényállás szerint az autómobil a 21 éves Kerekes József vezette, aki fején és hátán sérült meg, míg a negyedik utas a 24 éves Buczkó Miklós volt, aki fején és karjain szenvedett sérüléseket, őket is bevitték a Szt. József kórházba, minthogy mind a három loraini lakosok.

A Goelker marshal által kihallgatott szemtanúk vallomása szerint a Kerekes által vezetett gépkocsi nagy sebességgel haladt, s az uton volt akadály miatt ugrott félre, mire a szembejövő autómobil oldalába ütközött, melynek ereje letaszította a közvezt utatról, s a nehéz autót teljesen tönkrement, utasait roncok között vonták ki, s az odaérkező autósutakok vitték be a sebesülteket a kórházba.

Az elhunyt Cservina iránt általános a részvét, mert özevegtek és négy kis gyermeket hagyott hátra. A loraini magyarok között nagy izgalom okozott a szerencsétlenség pillanatát alatt szétterjedő első hírek, s a késő éjjeli órákig tárgyalták a várak a szerencsétlenség részleteit megvilágító híreket.

A LEGÁLTALÁNOSABAN HASZNÁLT GYERMEK-PÜDER az egész világon. Ez az eredeti talcum-puder, a legújabb és a legbiztosabb.



Monitor Junctionról áthelyezte a Zékány Sándor és neje Gyenge Erzsébet házába fényképezési műtermét, a hol úgy mint azelőtt otthon a bányatelepeken meghívására kifogástalan felvételeket készít.

### COLUMBUSI HIREK.

Kecskés Sándorné, a Szabadság képviselője, 1930 Parsons Ave.

### CSALADI GYÁSZ.

COLUMBUS, O. — A Zemplén-megye, arabai Urbán Mihály, volt congoi vidéki magyar bányász hunyt el 66 éves korában s hátra hagyta mély gyászba borult szeretteit: Zemplén-megye, nagyrákai szül. nejét Tamás Erzsébetet Columbusban; Urbán Erzsébetet és férjét Horváth Sándort, Róza, Mária, Sándor, Erzsébet és Irén gyermekeivel Congo, O.; Urbán Mihályt és nejét Orosz Esztert, Gyula János, Lajos, Mihály, Eszter, József, István és Imre gyermekeivel Hemlock O.; Urbán Jánost és neje Czinke Juliánát Irénke leánykísajával; Berta Gyulát és neje Czinke Erzsébetet, Erzsébet, István, Jolán gyermekeivel és Czinke István Columbusban, továbbá a szülőházában levő testvéreit, a kik csak a szomorú hirt vérv gyászkeretes levélből fognak elhunytáról tudomást nyerni.

Koporsóját a Woodrow ave. 505 szám alatti saját házában helyezték ravatáira. A temetési szertartást Hankó Gyula ref. lelkes végezte, úgy a háznál, mint a templomban a végül a sírnál megbítható bucsubeszédében bucsuztatva el az elhunytat özevgyől, gondosan felmevelt családjától s rokonalától.

Koporsóját a Woodrow ave. 505 szám alatti saját házában helyezték ravatáira. A temetési szertartást Hankó Gyula ref. lelkes végezte, úgy a háznál, mint a templomban a végül a sírnál megbítható bucsubeszédében bucsuztatva el az elhunytat özevgyől, gondosan felmevelt családjától s rokonalától.

Koporsóját a Woodrow ave. 505 szám alatti saját házában helyezték ravatáira. A temetési szertartást Hankó Gyula ref. lelkes végezte, úgy a háznál, mint a templomban a végül a sírnál megbítható bucsubeszédében bucsuztatva el az elhunytat özevgyől, gondosan felmevelt családjától s rokonalától.

### MEGÉRKEZETT MÁR SCHREMS PÜSPÖK

Nagy lelkesedéssel fogadták az állomáson. — Négy óras késéssel futott be vonata.

### SZÉNVIDÉKI HIREK.

Közi Andreásnyky Gyula irodavezető, Box 492, Catlettsburg, Ky.

### MAGYAR BANYASZBÁL.

HOLDEN, W. Va. — A Verhovy Segélyegylet 18-ik fiókja a Hetes-noycales bányatelepen Mr. W. O. Percival General Manager szivességből magyar bányász társaságot szervezett, melynek tagjai augusztus 26-án tartandó bányászballra díjmentesen átengedték nagy házában pompás mulatságot rendez, a melyen a Horváth Bert yamai cigányprímás vezetése alatt álló logan völgyi magyar bányászokból kiválogatott vonós banda fog szakadatlanul játszani.

Mr. Gottlieb a bányatársaság megbízotta pedig gondoskodni fog arról, hogy addig a mulatságnak vége ne szakadjon, míg a felkelő nap szétoszlására nem szólítja a Logan völgyéről egybesereglett magyar bányászcsapat.

### LAKODALOM.

HOLDEN 13 PLÉZ, W. Va. — Borsodmegye, szendrői Veres János magyar bányász örök hűségét esküdött az Udvarhelymegye, bögözi szül. Bence Agnesnek. Az egyházi szertartást Iszák László loganvölgyi görög keleti szertartású magyar lelkes végezte. Koszorusiány: Szendrői Teréz, vőfély: Ragályi Gyula; nászaszonnyok: Ovardics Gézá és Vizi Jánosok; násznagyok: Ovardics Géza és Vizi János voltak.

Az esketési szertartás elvégzése után az ifjú házaspár násznapéval autómobilokon Bence Pál a menyasszony bájtya és neje László Regina svájteri magyar bányász családiházához hajtott, a hova hivatalosan megjelentek a vidék magyar bányászcsapatának kisvárosnagya. A lakodalmi estebédhez s a kiválólag reggelig tartó s zűnni nem akaró táncok a zenét a Horváth Bert cigányprímás vezetése alatt álló logan völgyi magyar bányászokból álló vonósbanda molg-lattta, míg a Rákóczi marsz szétoszlására nem bírta a vidám lakodalmas magyar bányásokat.

### MAGYAR FÉNYKÉPÉSZ.

CHERRYTT BOTTOM, W. Va. A loganvölgyi magyar bányászcsapat körében köztisztelőnek örendő Bella István magyar fényképész

### CSUPA VÉR

Ha vizsgéteké vagy bármily borbélyban szenved, úgy rendelje meg azonnal a Krejci-féle VISZKETEG KENŐCSÖT

Bármily betegségen szenved, bizalommal forduljon hozzá, szívesen szolgálnak tanácsokkal.

Krejci Fehér Kereszt Gyógyszertára 26th ST. s LORAIN AVE. szék CLEVELAND, O.

# ANYÁK, APÁK FORDITSANAK TÖBB GONDOT GYERMEKEIK GYOMRÁRA

A szülők a maguk újjászületését láthatják gyermekeikben. Jobbat akarnak nevelni belőlük, mint maguk. Azt akarják, hogy gyermekeiknek ne kelljen az életet annyi akadály leküzdésével végig élni, mint nekik kellett.

Nincs nagyobb ajándék, vagyon, amit a szülők adhatnak a gyermeknek, mint az erős szervezet, a jó egészség. Az újszülöttre, aki erőteljes csemete a megszületésénél, vigyázzanak a szülők egész gyermekkorán át. Arra törekedjenek első sorban, hogy az egészségük, fejlődésük biztositya legyen. Mit ér a tudás, ha a test gyenge, beteges. Erősítsük gyermekeink szervezetét; hogy a tudást, amit az iskolában szereznek, majd jó egészséggel, életkedvvel fordíthassák javukra felnőtt korukban.

A gyermek gyomrának ép olyan hasznára van a



"Az orvos cukorka alakban" gyomor- és vértisztító cukorka

mint a felnőtt férfiak és nők gyomrának

Megfelelő arányban adhatjuk a kis gyermekeknek is.

Azoknak ép úgy megszünteti szorulását ép úgy javítja emésztő képességét, tisztítja a vért, fokozza az étvágyát, mint a felnőttnak. Tejben feloldva egy nyolcad szem még bébinek is adható szorulás esetén.

A gyermekes családok tarták állandóan kéznél a Partola gyomor és vértisztító cukorkát. Ez a legjobb védelmi fegyver szorulás, emésztési zavarok esetén a gyermekek részére is.

Legyen a házukban De ne hiányozzék

# PARTOGLORY PARTOHERB

a szervezet erősítő vesejű és gyökértea

is, mert gyengékedésünk, betegségből való lábadozásunk esetén, gyorsan talpraállít ez a vas és foszfát tartalmú ital. Pohár ivóvizünkbe öntsünk egy kávés kanálnyit s úgy igyuk meg. Vér és idegzet javító tápszert veszünk így magunkhoz. Úvegje 1 dollár, hattal 5 dollár.

RENDELJEN PARTOLÁT ÉS MÁS PARTOS-féle ORVOS-SÁGOT AZ ALÁBBI SÜRGŐS RENDELÉSI IVEN.

SÜRGŐS RENDELÉSI IV		dollár	cent
PARTOLA hashajtó, vér és gyomortisztító cukorka, ára nagy dobozokint \$1, 6 nagy dobozal csak \$5.00			
PARTOGLORY idegcsillapító gyógyital, nagy üvegeinkint \$1.00, hat nagy üveggel csak \$5.00			
PARTOHERB vesejű és gyökértea, nagy doboza \$11, 6 doboz 5 dollár			
LIRO fejfájás elleni kitűnő szer ostyákban, nagy dobozokint \$1.00, 6 nagy dobozal csak \$5.00			
PARTOCOUGH köhögés, hörghurut, tüdőhurut, gége és légesőhurut ellen kitűnő szer a légcsőszervet mindenféle megkühlés ellen, nagy üvegeinkint \$1., 6 nagy üveggel csak \$5			
FEMETEFU CUKORKA, rekedtség, köhögés ellen. Doboz 35c, három dobozal 1 dollár			
PARTOS-FELE RHEUMA PÓRKÓ kőszénny és hűlés ellen, nagy dobozokint \$1.00, 6 nagy dobozal csak \$5.00			
KARPÁTI MELL-TEA máha, köhögés, fejfájás és mellfájás ellen, egy doboz 60c, két dobozal \$1.00			
Gazdaság			
A rendel. neve és pontos közelebbi címe:			

Töltse ki a fenti Rendelési Ivet pontos címevel, jelölje meg, hogy melyik orvosságból mennyit akar s azután, hogy postafordultával megkapja, küldje a következő címre:

# PARTOS PATIKA

160 SECOND AVE., NEW YORK N. Y.

A Lifebuoy feléleszti bőrének szunnyadó szépségét.

Élessze fel a bőrt!

### LIFEBUOY

MEGŐRÖZŐ SZAPPAN

A Lifebuoy feléleszti bőrének szunnyadó szépségét.

Élessze fel a bőrt!

### LIFEBUOY

MEGŐRÖZŐ SZAPPAN

MAGYAROK AMERIKÁBAN

LEMLÉNEK

Gaál Gas

BUDAPEST Gaál Gaszton és elnökének... (text continues vertically)

# PÁK

GONDOT  
MRÁRA

szülők adhatnak  
egészség. Az új-  
ésnél, vigyázza-  
főrekedjenek első  
sítva legyen. Mit  
sük gyermekeink  
kban szereznek,  
sák javukra fel-

aszására van a

csüt megkült

cukorka

gyomrának

gyermekeknek is.

gy javítja emész-  
étvágyát, mint a

em még bébinek is

él a Partola gyomor

er szorulás, emésztési

hiányozzék

TOHERB

és gyökértea

lés, a vese túlterhelé-  
lása esetén megbe-  
Semmi sem izzaszt  
ul a vér, a vese és  
gyerejü füvek, leve-  
rgrók minden ereje  
ne.

di doboza 1 dollár,  
ár.

TOS-féle ORVOS-  
DELESI IVEN.

dollár cent

75  
50  
25  
10  
5  
2  
1  
0,5  
0,25  
0,1

jelölje meg, hogy  
ostafordultával meg-

TIKA

ORK N. Y.

# MI UJSÁG A SZÜLŐFÖLDÖN?

MAGYAR TUDÓSÍTÁSOK BUDAPESTI JELENTÉSEK ÓHAZAI UJSÁGHIREK

## LEMONDOTT A MAGYAR NEMZETGYŰLÉS ELNÖKE

Gaál Gaszton kilépése a kormánypartból. — Lemondott a nemzetgyűlés elnökségéről is.

BUDAPEST, augusztus 9. — Gaál Gasztonnak a nemzetgyűlés elnökségéről való lemondása a kormánypartból való kilépése, bár az ellenkezők melyek közt és a párt, illetve a kormány között az adójavaslatoknál nyilvánvaló volt mégis nagy feltűnést keltett. Gaál Gaszton a kilépést bejelentés levelében megírta, hogy a párt tagjai érdekeltek a feladott adópolitikai rendszert a falu népére, a mostani gazdasági helyzetben vést-hatónak tartja. Az elfogadott adóügyi rendszer nem a valószínű jövőre való progresszív megadottságra alapul, hanem a hibás gazdasági rendszer fenntartására. A választáson a párt nem ezt hirdette, vagy legkevesebb is ő nem. Ennek a politikának a felelősségében nem ostonak. Lényegesen részletek fölöttébb nem tekinthető elfogadható megoldásnak a ezért, nagy lelki fájdalommal, a pártból kilép.

BUDAPEST, augusztus 9. — Az egyetemes párt intézőbizottsága Mayer János elnökletével ma, szerdán délelőtt értekezést tartott és az adójavaslatokkal foglalkozott. Az értekezleten a kormány részéről Bethlen István gróf miniszterelnök, Rakovszky Iván belügyminiszter és Kállay Tibor pénzügyminiszter vettek részt. Mindenekelőtt Gaál Gasztonnak a pártból való kilépését és a képviselőházi elnökségről való lemondását tárgyalták.

A lemondás nagy aggodalmat keltett a pártban, mivel attól lehet tartani, hogy sokan fogják Gaált követni. A beavatkozást szerint a pénzügyminiszter éppen erre való tekintettel, nagyobb engedményeket szándékol tenni a földadójavaslat körül s hajlandó a progresszívítás elvét is keresztül vinni, hogy

ezzel a párt kisgazdakörét meg nyugtassa. Hozzájárul ahhoz is, hogy a törvény csak két esztendőre ideig tartson. Az egyetemes párt egyébként felolní fog Gaál Gaszton lemondását. Gaál kilépése ellenére is a pártban erős a meggyőződés, hogy a földadójavaslat simán fog törvényerőre emelkedni.

BUDAPEST, augusztus 9. — Gaál Gasztonnak a nemzetgyűlés elnökségéről való lemondásával kapcsolatban, kormánykörökben az a hír terjedt el, hogy az új elnök Szecsvényi, a nemzetgyűlés elnöke lesz.

**HA AZ ÓHAZABAN**  
lakó rokonainak, hozzátartozóinak, vagy ismerőseinek pontos címét meg akarja tudni, vagy pedig az óházában bármilyen természetű és jellegű levelet szeretne küldeni, akkor a legpontosabban és legbiztonságosabban írjon a címre:  
**ALEXANDER MIHOK**  
601 Dollar Bank Building,  
Youngstown, O.

**Miért szenved?**  
Reumás, Neuralgias és izomfájdalmak azonnali megszüntetését biztosítja az általánosan győztes használata a "Horgony" védjegyjelű gély.

**PAIN EXPELLER**  
Védjegy Reg. U. S. Pat. Off.  
Követelje a valódi, több mint 50 év óta elismert világhírű gélyt, amely a "Horgony" védjegyjelű látható.

## MI MINDEN TÖRTÉNHEK RUSZINSZKÓBAN?

Podkarpatska Rusban börtönbüntetésre ítélik azon g. kath. és izr. vallású szülőket, kiknek gyermekei magyar tannyelvű iskolába járnak. — A szülők a büntetést lelik.

MUNKACS, aug. 3. — Ismeretes a podkarpatska rusi tanügyi vezetőségnek az a rendelkezése, mely a gör. kath. és izr. vallású gyermekeket kitiltotta a magyar tannyelvű iskolákból s a rusin tannyelvére kényszerítette őket. A tanügyi vezetőség mindazon gyermekeket, kik ezen rendelkezés ellenére is magyar tannyelvű iskolákba járnak, iskolamulasztás címen bünteti, s a rendelkezésekhez olyan csökönysben ragaszkodik, hogy a szülőkre kirótt büntetéseket foganatosítja, a pénzbüntetés biztosítására végrehajtást rendel el, nem fizetés esetén pedig a szülőket börtönbüntetésre sújtja.

Igy történt mindez a munkácsi gör. kath. iskolában is. Ebben az iskolában különösen sok gör. kath. és izr. vallású, de magyar anyanyelvű szülő járatta gyermekeit. A munkácsi tanfelügyelőség ez év január havának végén átvit az iskola igazgatóságának, hogy hirdesse ki a tanügyi vezetőség ezen rendelkezését az érdekeltek szülőinek és amennyiben azok nem küldenek gyermekeiket a rusz nyelvű iskolák osztályaiba, úgy a szülők szigorúan meglesznek büntetve, mert a gör. kath. iskolába tovább is járó gyermekeket olyanoknak fogják tekinteni, mint akik nem tesznek eleget a tankötelezettségnek. A szülők a kihirdetés-korban önkényesen és törvénytelen rendelkezés ellen tiltakoztak s kijelentették, hogy

magmennységre lenne kitéve. Ezek a jelenségek egyáltalán nem fedik a tényeket és kizárólag abból következnek, hogy a gazdák tartózkodnak a gabonának a forgalomba való eljuttatásáról. A kínálatnak ez a sajnálatos lecsökkenése két alternatíva elé állítja a vezető köröket, vagy a gabona külföldről való behozatalának engedélyezésére, vagy pedig oly intézkedések megfontolására, amelyek a gabona termelését, mely felelősen terméket értékesítik. A külföldi gabonaimportról komolyan azonban nem lehet beszélni, mert nagyfontosságú nemzetgazdasági érdekekben kívül semmi sem indokolja a gabonaimportot akkor, amikor termésünk fedezzi az ország egész évi szükségletét. Ezt tehát figyelmen kívül kell hagyni és megfontolást tárgyalni csak az a megoldás jöhet, hogy bizonyos eszközök igénybevételevel a gabona megtárolja az újat a fogyasztók részére. Ez a kérdés tegnap szóba került a minisztertanácsban és ezzel kapcsolatban az a fölfogás alakult ki, hogy legelőször meg kell határozni a földadót, mert akkor minden kiállítás megvan, hogy a kínálat rövid időn belül meg fog indulni. Ha ez nem segítene, abban az esetben nincs kizárva, hogy a kormány más hatásosabb eszközök igénybevétele mellett fogja elhatározni.

Térni miniszter kijelentésének lényegére mindenesetre az, hogy a kormány arra gondol, hogy szükség esetén rekvirálni fog.

A Világ kérdést intézett néhány előkelő gabonakereskedőhöz, adjanak fölvilágosítást a gabonapiac mai helyzetéről. Simon Miksa, a Kálnoki és Simon cég birtalja a következőket mondotta:

— A Futura közismert körlevele spekulációra készítette a termelőket és ennek következtében a kínálat minimálisra redukálódott. Ma voltunk a miniszterelnök és közlemezési miniszter uraknál, akik a Futura ilyen irányú vásárlásait beszűntették. Remélhető, hogy ez az intézkedés a gabonára kereskedőket fog hatni. A mai tőzsdén azonban a várt hatást még nem mutatkozott, viszont a zürichi deviza-jegyzés kedvezőtlenül befolyásolta az árat. Különösen a zab ára emelkedett, mely vasut állomásról meghaladta a haterzetárszár koronát. Budapestben még nincs új buza — vannak évek, mikor ezen a napon már itt az új ár, — de az az ideai aratás nyolctíz napos késésének és a közbejött esős időknek tulajdonított.

Bibó Kálmán vezérigazgató nyilatkozatában ezeket mondotta:

— A korona áresése folytán tartózkodik a termelő, s ma még csak az adja el gabonáját, akinek pénzre szüksége van. Ezért és főleg amiatt alig tizedrésze a forgalom a tavalyi júliusnak, mert a termés tíz nappal később érte be és az esős hátráltatta a cséplést néhány nappal. Nem hiszem, hogy a forgalomban bármiféle akadály állana elő és hogy akármilyen kormányintézkedés szükséges lenne.

Egy másik nagy gabonakereskedő az alábbiakat közölte:

— Vidéken semmi üzletet nem kötnék, kínálat egyáltalán nincs. A termelők várják a valuta romlása folytán előálló magasabb árat és egyik vidéki telepem ma azt jelentette, hogy a termelők tízezer koronás árról ábrándoznak. Ma tárgyaltam az ország egyik legelőkelőbb uradalmának intézőségével és az közöltem velem, hogy ők még egy szem gabonát nem adtak el, pedig tegnap, mikor még Pesten haterzetárszár koronát volt a buza ára, nekik feladó állomásról haterzetárszár koronát ígérték. Ez okozza, hogy a forgalom minimális, csak csekély hányada a tavalyinak és én a kiállításokat a legszomorúbban tartom.

A gabonátőzsdén az összes egyéb terményekben is igen szűrélt volt az üzlet.

## Spekulál a magyar gazda is

A gazdák visszatartják a buzát. — A közlemezési miniszter nyilatkozata. — Gabonakereskedők véleménye.

BUDAPEST, jul. 28. (A "Világ" tudósítása.) A Futurának adott gabonabevásárlási megbízás — miként arról már hírt adtunk — nagy izgalmat okozott kereskedelmi körökben s a forgalomra is káros hatással volt, mert a piacon nagy drágulást idézett elő, a termelőket pedig az áru visszatartására készítette úgy, hogy ma új buzában a legminimálisabb forgalom fejlődött ki árhűny miatt. A kínálat csekélyége folytán az árak ismét ugrottak és az új buza haterzetárszár koronáig, az óbuza pedig haterzetárszárötven koronáig emelkedett feladó állomástól számítva.

Ma a kormány hatálytalannította a Futura megbízását. Kereskedői körökben ettől az intézkedéstől a piac el-lanyhulását várják a remélik, hogy most már nagyobb mennyiségű áru kerül piacra.

Térni Béla közlemezési miniszter nyilatkozott egy hírlapíróknak ma ebben a kérdésben s többek közt a következőket mondta:

— Az ország gabonatermése az eddig beérkezett becslések szerint aránylag kedvezőtlennek nem mondható. A tünetek mégis olyanok, mintha az országban szűrés kenyer-

— Igen, a spanyol háború alatt, Perpigianban, hol Fernand fiaival együtt hátrahagyta. — Az abbe meggyőzött. — Fiával? — Igen, a kis Alberttel. — De hogy fölvehesse a fiát, elsőszorban Mercedesek magának lett volna szüksége nevelés-re! Ugy remlik előttem, mintha Edmund azt mondta volna, hogy az egyetemes halászhelyen szép úgyn, de meghalászáig nem. — Olyan ferdén kéle meg a saját menasz-zonylót? Mercedese királyhoz lehetne ha a koronát a legszebb és legértelmesebb fejécskére tennek. — Leleke, miveltsége együtt novekedett szemcséjével. — Rajzolj, festset, zenét is tanulj szóval sokoldalú képzettségre tett szert. Magunk közt szóval sokoldalú ben azt hiszem, hogy ez a sokféle foglalkozás csak hurokfűző volt s csak azért foglalkoztatja felet, hogy a szívet elhaltatassa. Most már elmondhatók mindent s elmondhatom azt is, hogy a nagy vagyion és előkelő rang megvásárlásaitk ugyan, hiszen gazdag, meilósággal asszony és megis... — Cadrousse habozott egy kissé. — No! — Mégse hiszem, hogy boldog volna. — Mi vevette erre a gondolatot? — Egyszer megcsorultam és eszembe jutott, hogy segíthetnék valamilyen hajdani barátam. — Fölkerestem Dancgárt, de a nyomorult még csak el sem fogadott. Voltam Fernandnál is, aki száz frankot küldött ki az inasával. — Egyitőlükkel sem találkozt? — Nem, csak Morcerint láttam egy pillanatra. — Hol? — Morcer kilépetem a kapun, egyszer hullott já-bahimozó, huszontöt arany volt benne. Hirtelen föl-tekinttem, még megálltam Mercedese, amint bevette az ablakot. — S mit tud Villefortról? —

— Oh sors, milyen csodálatos is vagy te! — szólt fölőshajva az abbe. — Hallgassa csak tovább, még ez nem minden. A spanyol háború végével hosszu békekre volt kilátás és Fernand pályája mar-mar elakadt. Akkoriban vivta Göbögorszag dicső függetlenségi harcait a törbők ellen; minden szem Athene felé fordult, s már csak divatból is közelebbé volt mindenkinek a görögökkel tartani. Bár nyíltan nem pártolta, de még a francia kormány is hallgatagon tette az ónkentés kívándorlásokat. Fernand engedélyt kért, hogy francia hadseregbeli rangja fontosságával görög szolgálataba állhasson. Az engedélyt meg is kapta. — Nem sokára híre jött, hogy Morcer gróf, ezt a nevet viselte akkor, tabornoki ranggal lépett Ath-pasa szolgálatába. — Ali pasát, mint én is tudja, megölték; de még halála előtt hatalmas összegeket jutalmazta meg Fernand szolgálatait. Fernand visszatért Franciaországba, hol megöröszítették tabornoki rangjában. — S így most? — — Negyzsenti palotája van Párisban, a Helder-utca 27. szám alatt. — Az abbe habozott egy kissé a kérdéssel, de mégis csak kacsuzott az alján: — És Mercedese? Ugy értesültem, hogy nyoma veszett.

**United American Lines Inc.** **JOINT SERVICE WITH** **Hamburg American Line**

New Yorkból közvetlenül Hamburgba

A LEGRÖVIDEBB UT MAGYARORSZÁGBA. HAJÓK MINDEN CSÜTÖRKÖN INDULNAK.

1914-15. évi. North River, 46th Street végén. Minden hajón 2. és 6. sz. szék van. Nagy ebédlő, tárgyaló és szobák kiábrósít a 2-ik osztályú utasok részére. — "Hamburg" "Hamburg", "Hamburg" és "Mount Clay" hajókon külön kabinok is vannak.

Két új 20.000 tonnás, hármas csavargó: "RESOLUTE" és "RELANCE"

Felvilág minden második héden indúl 1-6, 2-ik és 3-ik osztályú utasokkal. A magyar kormány által engedélyezett kívándorlást vonal. Felvilágosításért forduljon

**UNITED AMERICAN LINES, Inc.**  
39 BROADWAY, NEW YORK,  
vagy bármely felhatalmazott ügynökséghen.

**N.G.I.**  
NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA  
A LEGRÖVIDEBB ÉS LEGNAGYOBBI OLASZ VONAL

Budapestről New York, Boston vagy Philadelphiaba harmad osztály \$104.00 és 88 fejadó Genuán keresztül a palotaszertű hajón:

**GIULIO CESARE**

21,700 tonnás—Gyorsaság 20 mérföld—Négyes csav.

AUG. 30, OKT. 5

Dr. Kolozsvári Dezso vezetés alatt álló budapesti irodánk, V. Rudolf Rakpart 4. alatt, mindenen segít az utasoknak a pontos hajózási útmutatók és szállítás birtosít.

Indulások New Yorkból Magyarországra Genuán és Triestén át: TAORMINA — Szept. 5, Okt. 19, Dec. 6

EUROPA — Szeptember 9

AMERICA — Szept. 19, Nov. 2, Dec. 20

COLOMBO — Szept. 27, Nov. 15, Dec. 28

2, 4 és 6 szék harmad osztályú kabinok. Forduljon bármely jegyügynökséghen az Ön közelében.

**Italia-America Shipping Corporation**  
General Agents  
1 STATE STREET NEW YORK, N. Y.

**A SZABADSÁG IRODAI ÉS KÉPVISELŐI**

**NEW YORKI IRODA:**  
608 Third Ave., 154 Nassau St.  
Telefonok: Beekman 482.

Irodavezető: Horváth József. Előzetes Tornyai László, Kollektor New York és Brooklynban. Előzetes János — Előzetes ügynök feladatkör a feladott városban: Károlyi Béla, 164 Third Ave. a 8-ik utca közelében; Dancgárt, Yorkville, Agency, 1608 Second Ave.

**LORAINI IRODA:**  
Irodavezető: Rónay Sándor. Amherst, O. Megbízott: Szécsi D. A. TELEFON: HAINA 444.

**AKRONI IRODA:**  
Irodavezető: Boer Vilmos. Előzetes: Károlyi Béla, Akron, Dayton, Wheeling, W. Va., Martinsburg, O. Előzetes: Csanádi István, Cleveland és környéke. Előzetes: Daytonban: Bartha János, 217 Conover St.; Columbusban: Károlyi Béla, 1209 Farwell Ave.; Zanesvilleben: Gáspár József, 1811 Putnam Ave.; Martinsburgban, O. és környékén: Károlyi Béla.

**YOUNGSTOWNI IRODA:**  
236 West Federal St.  
701 Bell Main St.  
Irodavezető: Dr. Bognár István.

Megbízottak: E. Youngstownban: Leuchter Fredrik, 3 Short St., Warren, Ohio; Oruga Mihály, Sharon, Pa.; Shamus György, 1000 Columbus St., Youngstown; Szalma János, — New Castle, Pa.; Goldman A. Alliance-ban: Megbízott: Pálinkó Gyula. Alliance-ban: Megbízott: Pálinkó Gyula. Alliance-ban: Megbízott: Pálinkó Gyula. Alliance-ban: Megbízott: Pálinkó Gyula.

**CHICAGO IRODA:**  
1613 Larrabee Street, a North Ave. mellett.

Irodavezető: László H. Leo. — Megbízott: Dancgárt János. — Auroral megbízott: Fodor K. József, 143 Island Ave., Aurora; Magyari Ill. Szalma János, 915 St. John St.

**BUFFALOI IRODA:**  
41 Exchange St. a 12-ik Military Road.  
Irodavezető: B. L. Naményi.

**WEST VIRGINIA ÉS VIRGINIA ALLANOK:**  
Irodavezető: Andrássy Gyula, Box 425, Charleston, W. Va.; Williamson, W. Va. Megbízott: Csányi Péter, Williamson, W. Va.

**PITTSBURGHI IRODA:**  
429 Bakewell Building, Cor. Grant & Diamond St., a Nagy Courthouse szemben. P. O. Box 344.

Irodavezető: Bartók János. — Megbízott: Bartók István, — Kollektorok: Frigyes István, 102 1/2 Ave., Beaver Falls, Pa. — Bartók Andrási, 218 Erie St., McKeesport, Pa. — Zámbo István, Box 402, Snyder, Pa. — Nagy József, 232 Hayes Str., So. Braddock, Pa. — Gáspár József, 414 Fındrick Andrási, 206 N. 6th St., Duquesne, Pa.

**JOHNSTOWNI IRODA:**  
Box 4.

Irodavezető: Jakab Andrási. — Feladatkör: Pa. és környékén: Magyari István, — Harrisburg, Steelton és Lebanon, Pa.; Sallay Károly.

**DETROITI IRODA:**  
787 W. Jefferson Ave.  
Irodavezető: Tany Frigyes.

**Négyes**

A legjobbban forgó pipadoboz az itteni piacon. Minden csomagban 4 ajándék-szelvény van. Kapható minden jobb üzletben, vagy megrendelhető közvetlen tőlünk.

**Jakab és Társa**  
423 E. 5th St. New York

**50 centért nádi sárgonyileg az Ön pénzét**

**SZABADSÁG NYOMDAI MŰINTÉZETE**

a legmodernebbul berendezett magyar nyomda Amerikában, ahol a nyomdászipar keretében tartozó összes nyomtatványok a legrövidebb idő alatt, a legzebb kivitelben készülnek.

Készítünk fényképeket és rajzokról metszeteket, ugyanintén elvállalunk könyvek bekötését egyszerű és díszes kivitelben.

**700-702 HURON ROAD CLEVELAND, OHIO**

**LIFEBUDY SOAP**

Egy Lifebudy bőr nap-sütésben, szélben, porban, néha munkahelyen is mosolyog. **Eléssze fel a bőrét!**

